

Remissvar

Utbildningsdepartementet

Vårt diarienummer:
2023-02555Ert diarienummer:
Dnr U2023/02078Datum:
2023-11-23

Framtidens yrkeshögskola stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31)

Sammanfattning

Utredningen om framtidens yrkeshögskola har haft i uppdrag att föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolan för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion för framtiden. Syftet med utredningen är att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet.

Yrkeshögskolan karaktäriseras av att den erbjuder:

- Eftergymnasiala utbildningar anpassade utifrån arbetslivets behov
- Flexibilitet i förhållande till efterfrågan
- Ett betydande inflytande från arbetslivet
- Korta ledtider
- Lärande i arbete (LIA)
- Flera vägar in till utbildning
- En decentraliserad utbildningsform
- Ett självreglerande system.

Utredningen förslår följande:

Fortsatt expansion. Yrkeshögskolan har en viktig roll i att förse svensk arbetsmarknad med kompetens. Sedan starten år 2009 har Yrkeshögskolans utbildningsplatser fördubblats och utbudet breddats. För att möta framtida behov av yrkeskunnande föreslås att yrkeshögskolan växer och att utbildningsplatserna ökar i en takt som motsvarar 35 procent i förhållande till nuläget på 10 år. Staten bör ta ett större ansvar för att det finns en fungerande infrastruktur för yrkeshögskolan för att yrkeshögskolan ska kunna möta framtida behov.

Utformningen av statsbidraget stödjer yrkeshögskolesystemets grundläggande logik. Styrning av yrkeshögskolan bör utformas så att den ger möjlighet för MYH och utbildningsanordnare att planera verksamheten. För att ytterligare öka effektiviteten inom yrkeshögskolan föreslås en möjlighet till anslagssparande.

Utredningen bedömer att en aktör behöver garantera att ett **gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan** finns och fungerar långsiktigt för alla aktörer. Vidare föreslås att MYH ges i uppdrag att i samverkan med DIGG utforma **ett nytt studiedokumentationssystem**. Uppdraget ska samordnas

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

med uppdraget att genomföra en förstudie för inrättandet av ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan.

Vissa frågor om examina och progression. Utredningen bedömer att yrkeshögskolan bör omfattas av fördjupningsutbildningar motsvarande minst 200 yrkeshögskolepoäng som gör det möjligt att uppnå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen om den studerande har förkunskaper motsvarande en eftergymnasial utbildning inom samma område som fördjupningsutbildningen. Examenskraven ska ändras i enlighet med förslag från MYH, det gäller yrkeshögskoleexamen samt kvalificerad yrkeshögskoleexamen. LIA bör vara obligatoriskt för utbildningar inom yrkeshögskolan som inte är kurser eller fördjupningsutbildningar. Utbildningar som omfattar minst 100 yrkeshögskolepoäng, och som inte är fördjupningsutbildningar, ska minst en fjärdedel av utbildningstiden bestå av LIA på en arbetsplats, om inte undantag medgetts av MYH.

Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar. Utredningen föreslår att alla utbildningar behöver vara under ständig prövning. Vidare behöver ansökningsprocessen för utbildningsanordnare förenklas. För att möjliggöra bättre planeringsförutsättningar för utbildningsanordnare behöver möjligheten att fatta beslut om fler utbildningsomgångar i ett och samma beslut tillämpas i högre utsträckning. Långsiktiga planeringsförutsättningar kan också skapas genom att stimulera utbildningsmiljöer för investeringstunga utbildningar på fler orter. Staten behöver ta ett långsiktigt ansvar för finansiering av sådana miljöer. Utredningen förslår att en utredning får i uppdrag att identifiera behovet av utbildningsmiljöer och utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att sådana miljöer skapas.

Godkännande av utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan. Det finns i dag en prövning av anordnarna i samband med att de ansöker om att få statsbidrag för att anordna en utbildning inom yrkeshögskolan. Den görs av MYH enligt myndighetens föreskrift. Utredningen bedömer inte att det bör utformas ett särskilt system för godkännande som skulle kunna motsvara en slags certifiering av anordnare med en egen rättsverkan. Utredningen anser i stället att det är betydelsefullt att behålla MYH prövning. Regleringen för den prövningen bör regleras i förordning. Med det uppnås tydlighet för anordnarna och säkrare statsbidragssystem.

Utredningen föreslår att en **definition av utbildningsanordnare införs i lagen om yrkeshögskolan**. I samma lag ska anges att utbildningsanordnaren ansvarar för att utbildningsverksamheten genomförs i enlighet med regelverken. Vidare ska förordningen om yrkeshögskolan ändras så att det framgår att det i utbildningsplanen för en utbildning ska anges vilka som medverkar i anordnandet av utbildningen. Syftet är att skapa tydlighet i ansvar. Därutöver bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om betygssättning och utfärdande av examens- och utbildningsbevis. I instruktion för MYH ska anges att myndigheten har tillsyn över utbildningsverksamheten inom yrkeshögskolan. Det ska i lagen om yrkeshögskolan också anges att det hos utbildningsanordnaren ska finnas en ledningsgrupp för varje utbildning. Och det ska i lagen och i förordningen om yrkeshögskolan beskrivas vilka uppgifter ledningsgruppen har.

Utbildningarnas innehåll, namn och andra förändringar för att främja kvalitet Mot bakgrund av de självreglerande mekanismerna i systemet för yrkeshögskolan bör inte MYH:s möjligheter att reglera innehållet i utbildningar utökas. Däremot föreslås att MYH får i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att öka de studerandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningarna genom att undersöka vilka funktioner som kan vara gemensamma kopplat till studerandehälsa. MYH bör vidare analysera och föreslå åtgärder för att värna innovationskraften i yrkeshögskolan.

Yrkeshögskolans roll i omställningen mot ett hållbart samhälle. Utredningen ser inte att en ökad styrning av MYH:s prioriteringar av utbildningsplatser är vägen framåt för en förbättrad kompetensförsörjning för klimatomställningen eller hållbar utveckling generellt. För att yrkeshögskolan ska kunna bidra ytterligare till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar samhällsutveckling förslås att yrkeshögskolan ska utvidgas med permanenta medel både för program och kurser. För att möta arbetslivets behov av snabb omställning bör andelen medel som går till kurser öka i förhållande till nuvarande fördelning mellan kurser och program.

Utredningen avråder regeringen att göra en överföring från gymnasieskolan till yrkeshögskolan av vidareutbildning motsvarande ett fjärde tekniskt år. Det föreligger betydande risker med en sådan överföring som kan motverka syftet med en bättre fungerande kompetensförsörjning.

Syftet med förslagen är att behålla särarten samtidigt som behoven av reformering är tydliga. Förslagen handlar om att arbetsmarknadens behov även fortsättningsvis ska styra yrkeshögskolan, vidare ska tillit till yrkeshögskolan vara hög samt att Yrkeshögskolans möjlighet att vara flexibel kräver förutsägbarhet och tydliga spelregler kring leverans, ansvar samt dimensionering.

Vinnova ser positivt till de förslag som utredningen föreslår när det gäller en reformering av Yrkeshögskolan. Förslagen är väl avvägda.

Vinnovas ställningstaganden

Vinnova anser att Yrkeshögskolan fyller en mycket viktig roll i det svenska utbildningssystemet. Arbetsgivarna har genom Yrkeshögskolan tydligt ansvar och roll vilket säkrar utbildningsformens relevans för såväl individer som arbetsmarknaden. En viktig potential för Yrkeshögskolan är att den fortsätter vara en språngbräda för individer som önskar utbilda sig vidare, därav behöver system för validering och tillgodoräknanden standardiseras och implementeras. Behovet av att kunna röra sig mellan olika utbildningsformer kommer vara centralt för möjligheterna till rörlighet på arbetsmarknaden. En ytterligare anledning rör det faktum att många individer kommer ha ett långt arbets- och samhällsliv, där möjligheter till kompetensutveckling och yrkesväxling kommer vara centrala för såväl individer, organisationer som samhället i stort.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Anna-Carin Ramsten har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf enhetschef Ida Langborg, och sft GD Göran Marklund deltagit.

Darja Isaksson